യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 001

പ്രഥമഃ സർഗഃ 1

വാഗ്-ഭാഭിർ+ബ്ര+ഹ്മവിദ്-ബ്രഹ്മ ഭാതി+സ്വപ്ന ഇവാ+ത്മനി .
യദിദം(ൻ)തഥ്.സ്വ-ശബ്ദോ+ത്ഥൈർ-
യോ യ+ദ്വേ+ത്തിസ വേ+ത്തി തത് .. 1

ന്യായേ-നാനേന ലോകേ്യ+സ്മിൻഥ്.സർഗേ+ബ്ര+ഹ്മാംബരേ സതി .
കിമിദം(ങ്) കസ്യ കു+ത്രേതി ചോ+ദ്യ-മൂചേ നിരാ-കൃതം.. 2

അഹം(ൻ) താവ+ദ്യഥാ+ജ്ഞാനം(യ്)യഥാ-വസ്തു യഥാ+ക്രമമ് .
യഥാ+സ്വഭാവം(ൻ)ത+ത്സർവം(വ്)വച്മീദം ശ്രൂയതാം ബുധ .. 3

സ്വപ്ന-വഥ്.പ+ശ്യതി ജഗ+ച്ചിന്ന-ഭോദേഹ-വിഥ്.സ്വയം.
സ്വപ്ന-സംസാര-ദൃഷ്ടാ+ന്ത ഏവാഹം(ൻ)ത്വം സമ+ന്വിതം.. 4

മുമു+ക്ഷു+വ്യവ-ഹാരോ+ക്തി-മയാഥ്.പ്രകരണാഥ്.പരം .
അഥോത്-പത്തി+പ്രകരണം മയേദം പരി-ക+ഥ്യതേ .. 5

ബ+ന്ധോ്യം(ൻ)ദൃ+ശ്യസദ്-ഭാവാദ്-ദൃ+ശ്യാ-ഭാവേന ബ+ന്ധനം .
നസം-ഭവതി ദൃശ്യം(ൻ)തു യഥേദം(ൻ)ത+ച്ഛ്രണു+ക്രമാത് .. 6

ഉഥ്.പ+ദ്യ-തേയോ ജഗതി. സ ഏവ കില വർധതേ .
സ ഏവ മോ+ക്ഷ-മാപ്നോതി+സ്വർഗം വാ നരകം(ഞ്)ച വാ .. 7

അത+സ്തേ+സ്വാവ-ബോധാർഥം(ൻ)തത്താവഥ്.കഥയാ+മ്യഹം.
ഉഥ്.പ+ത്തിഃ(സ്) സംസൃതാ-വേതി പൂർവ-മേവ ഹി യോ യഥാ .. 8

ഇദം പ്രകര-ണാർഥം(ൻ)ത്വം സം+ക്ഷേപാ+ച്ഛ്രണു രാഘവ .
തതഃ(സ്)സ+ങ്കഥ-യി+ഷ്യാമി വിസ്തരം(ൻ)തേ യഥേപ്-സിതമ് .. 9

യദിദം(ൻ)ദൃ+ശ്യതേ സർവം(ഞ്)ജഗഥ്.സ്ഥാവര-ജംഗമം .
തഥ്.സുഷുപ്താ-വിവ സ്വപ്നഃ(ഖ്)ക+ല്പാ+ന്തേ+പ്രവി-നശ്യതി .. 10

തതഃ(സ്)+സ്തിമിത-ഗംഭീരം(ൻ) ന-തേജോ ന തമ+സ്തതം .
അനാ+ഖ്യ-മനഭി+വ്യക്തം സഥ്.കി+ഞ്ചി-ദവ-ശിഷ്യതേ .. 11

ഋത-മാ-ത്മാ പരം ബ്ര+ഹ്മ സ+ത്യ-മി+ത്യാദികാ ബുധ്യൈഃ .
കല്പിതാ+വ്യവ-ഹാരാർഥം(ൻ)തസ്യ സം.ജ്ഞാ മഹാ+ത്മനഃ .. 12

സ-തഥാ-ഭൂത ഏവാ+ത്മാ+സ്വയ-മന്യ ഇവോ+ല്ലസൻ .
ജീവതാ-മുപയാ-തീവ ഭാവി-നാമ്നാ കദർഥി-താം .. 13

തതഃ(സ്)സ ജീവ-ശബ്ദാർഥ-കലനാ-കുലതാം(ങ്) ഗതഃ .
മനോ ഭവതി ഭൂതാ+ത്മാ മന-നാ+ന്മ+ന്ഥരീ-ഭവൻ .. 14

മനഃ(സ്)സംപദ്യതേ തേന മഹതഃ(ഫ്)പരമാ+ത്മനഃ .
സു+സ്ഥിരാ-ദ+സ്ഥിരാ-കാര+സ്തരങ്ഗ ഇവ വാരിധേഃ .. 15

തഥ്.സ്വയം(വ്)സ്വൈര-മേവാശു സ+ങ്ക+ല്പയതി നി+ത്യശഃ .
തേനേ+ത്ഥ-മിന്ദ്രജാല+ശ്രീർ-വിത-തേയം വിത+ന്യതേ .. 16

യഥാ കടക-ശബ്ദാർഥഃ(ഫ്)പൃഥ+ക്ത്വാർഹോന കാ+ഞ്ചനാത് .
ന ഹേമ കടകാ+ത്തദ്വജ്-ജഗ+ച്ഛബ്ദാർ-ഥതാ പരേ .. 17

ബ്ര+ഹ്മ+ണ്യേ-വാസ്ത്യ-ന+ന്താ+ത്മ യഥാ+സ്ഥിത-മിദം(ഞ്) ജഗത് .
ന ജഗ+ച്ഛബ്ദ-കാർഥേ്സ്തി ഹേമ്-നീവ കടകാ+ത്മതാ .. 18

സതീ വാ+പ്യസതീ താപ-ന+ദ്യേവ ലഹരീ ചലാ .
മനസേ-ഹേ+ന്ദ്ര-ജാല+ശ്രീർ-ജാഗതീ+പ്രവി-ത+ന്യതേ .. 19

അവി+ദ്യാ സംസൃതിർ-ബ+ന്ധോ മായാ മോഹോ മഹ+ത്തമഃ .
ക+ല്പിതാ-നീതി നാമാനി യ+സ്യാഃ(സ്)സകല-വേദിഭിഃ .. 20

ബ+ന്ധ+സ്യ താവ+ദ്രൂപം(ൻ)ത്വം(ങ്) ക+ഥ്യ-മാന-മിദം ശ്രൃണു .
തതഃ(സ്)സ്വരൂപം മോ+ക്ഷസ്യ+ജ്ഞാ+സ്യ-സീന്ദു-നിഭാനന .. 21

ദ്രഷ്ടുർ-ദൃ+ശ്യ+സ്യ സ+ത്താങ്ഗ ബ+ന്ധ ഇ+ത്യഭി-ധീയതേ .
ദ്രഷ്ടാ ദൃ+ശ്യ-ബലാദ്-ബ+ദ്ധോ ദൃ+ശ്യാ-ഭാവേ വിമു+ച്യതേ .. 22

ജഗ+ത്ത്വ-മഹ-മി+ത്യാദിർ-മി+ഥ്യാ+ത്മാ ദൃ+ശ്യ-മു+ച്യതേ .
യാവ-ദേതഥ്.സംഭ-വതി താവ+ന്മോ+ക്ഷോന വി+ദ്യതേ .. 23

നേദം(ൻ) നേദ-മിതി+വ്യർഥ+പ്രലാപൈർ-നോപ-ശാ+മ്യതി .
സ+ങ്ക+ല്പ-ജന-കൈർ-ദൃ+ശ്യ+വ്യാധിഃ(ഫ്) പ്ര+ത്യുത വർധതേ .. 24

ന ച തർക-ഭര+ക്ഷോദൈർ-ന തീർഥ-നിയമാ-ദിഭിഃ .
സതോ ദൃ+ശ്യ+സ്യ ജഗതോ യസ്മാ-ദേതി വിചാരകാഃ .. 25

ജഗദ്-ദൃശ്യം(ൻ)തു യ+ദ്യസ്തി നശാ+മ്യ+ത്യേവ ക+സ്യചിത് .
നാസതോ വി+ദ്യതേ ഭാവോ നാ-ഭാവോ വി+ദ്യതേ സതഃ .. 26

അചേ+ത്യ-ചിഥ്.സ്വരൂ-പാ+ത്മാ യ+ത്ര യ+ത്രൈവ തിഷ്ഠതി .
ദ്രഷ്ടാ ത+ത്രാ+സ്യ ദൃശ്യ+ശ്രീഃ(സ്) സമു-ദേത്യ+പ്യണൂ-ദരേ .. 27

തസ്മാ-ദസ്തി ജഗദ്-ദൃശ്യം(ൻ)തത്.പ്രമൃ+ഷ്ട-മിദം മയാ .
ത്യ+ക്തം(ൻ)തപോ+ധ്യാന-ജപൈ-രിതി കാ+ഞ്ജിക-തൃപ്തി-വത് .. 28

യദി രാമ ജഗദ്-ദൃശ്യ-മസ്തി തത്.പ്രതി-ബിംബതി .
പരമാ-ണൂദരേ്വ+പ്യസ്മിം+ശ്ചിദാ-ദർശേ തഥൈവ ഹി .. 29

യ+ത്ര ത+ത്ര+സ്ഥിതേ യ+ദ്വദ്-ദർപണേ+പ്രതിബിംബതി .
അ+ദ്യബ്-ധ്യുർ-വീനദീ-വാരി ചിദാ-ദർശേ തഥൈവ ഹി .. 30

തതസ്-തത്ര പുനർ-ദുഃഖം(ഞ്)ജരാ മരണ-ജന്മനീ .
ഭാവാ-ഭാവ+ഗ്രഹോഥ്.സർഗഃ(സ്)സ്ഥൂല-സൂ+ക്ഷ്മ-ചലാചലഃ .. 31

ഇദം.പ്രമാർ-ജിതം(ൻ)ദൃ+ശ്യം. മയാ ചാ+ത്രാഹ-മാ+സ്ഥിതഃ .
ഏത-ദേവാ+ക്ഷയം ബീജം സമാധൗ സംസൃതി+സ്മൃതേഃ .. 32

സതി+ത്വസ്മിൻ-കുതോ ദൃ+ശ്യേ നിർവി-ക+ല്പ-സമാധിതാ .
സമാധൗ ചേതന+ത്വം(ൻ)തു. തു+ര്യം(ഞ്)ചാ+പ്യുപ-പദ്യതേ .. 33

വ്യു+ത്ഥാനേ ഹി സമാധാനാഥ്.സുഷുപ്താ+ന്ത ഇവാ-ഖിലം .
ജഗദ്-ദുഃഖ-മിദം ഭാതി യഥാ+സ്ഥിത-മഖണ്ഡിതം .. 34

പ്രാപ്തം ഭവതി ഹേ രാമ തഥ്.കിം(ൻ)നാമ സമാ-ധിഭിഃ .
ഭൂയോ്വനർഥ-നിപാ-തേഹി+ക്ഷണ-സാ+മ്യേഹി കിം- സുഖം ..35

യദി വാപി സമാ-ധാനേ നിർവി-ക+ല്പേ+സ്ഥിതിം വ്രജേത് .
തദ+ക്ഷയ-സുഷുപ്-താഭം(ൻ)ത+ന്മ+ന്യേതാ-മലം പദം .. 36

പ്രാ+പ്യതേ സതി ദൃശ്യേ്വ+സ്മിൻ-നച കിം(ൻ)നാമ കേന-ചിത് .
യ+ത്ര യ+ത്ര കിലാ-യാതി ചി+ത്ത-താ+സ്യ ജഗദ്-ഭ്രമഃ .. 37

ദ്രഷ്ടാഥ യദി പാഷാണ-രൂപതാം ഭാവയൻ.ബലാത് .
കിലാ+സ്തേ ത+ത്ത-ദ+ന്ത്യേ്പി ഭൂയോ്+സ്യോ-ദേതി ദൃ+ശ്യതാ ..38

ന ച പാഷാ-ണതാ-തുല്യാ നിർവി-ക+ല്പ-സമാധയഃ .
കേഷാം(ഞ്)ചിഥ്.സ്ഥിതി-മായാ+ന്തി സർവൈ-രി+ത്യനു-ഭൂയതേ .. 39

ന ച പാഷാണ-താതു+ല്യാ രൂഢിം(യ്)യാതാഃ(സ്)സമാധയഃ .
ഭവ+ന്ത്യ+ഗ്ര-പദം ശാന്തം(ഞ്)ചി+ദ്രൂപ-മജ-മ+ക്ഷയം .. 40

തസ്മാ+ദ്യദീദം സദ്-ദൃ+ശ്യം(ൻ)ത+ന്ന ശാ+മ്യേഥ്.കദാചന .
ശാ+മ്യേ+ത്തപോ-ജപ+ധ്യാനൈർ-ദൃ+ശ്യ-മി+ത്യ+ജ്ഞ-കല്പനാ .. 41

ആലീന-വല്ലരീ-രൂപം(യ്) യഥാ പദ്മാക്ഷ-കോടരേ .
ആസ്തേ കമലിനീ-ബീജം(ൻ)തഥാ+ദ്രഷ്ടരി ദൃ+ശ്യ+ധീഃ .. 42

യഥാ രസഃ(ഫ്) പദാർ-ഥേഷു യഥാ തൈലം(ൻ)തിലാദിഷു .
കുസു-മേഷു യഥാ⌠⌡മോദ+സ്തഥാ+ദ്രഷ്ടരി ദൃ+ശ്യധീഃ .. 43

യ+ത്ര ത+ത്ര+സ്ഥിത+സ്യാപി കർപൂ-രാദേഃ(സ്) സുഗ+ന്ധിതാ .
യഥോ-ദേതി തഥാ ദൃ+ശ്യം(ഞ്)ചി+ദ്ധാതോ-രുദരേ ജഗത് .. 44

യഥാ ചാ+ത്ര തവ+സ്വപ്നഃ(സ്)സ+ങ്ക+ല്പ+ശ്ചി+ത്ത-രാ+ജ്യധീഃ .
സ്വാനു-ഭൂ+ത്യൈവ ദൃഷ്ടാന്ത+സ്തഥാ ഹൃ+ദ്യ+സ്തി ദൃ+ശ്യഭൂഃ .. 45

തസ്മാ+ച്ചിത്ത-വികല്പ+സ്ഥ-പിശാചോ ബാലകം(യ്) യഥാ .
വിനി-ഹ+ന്ത്യേവ-മ+പ്യേതം(ൻ)ദ്രഷ്ടാരം(ൻ)ദൃശ്യ-രൂപികാ .. 46

യഥാ+ങ്കുരോ⌠+ന്തർ-ബീജ+സ്യ സംസ്ഥിതോ ദേശ-കാലതഃ .
കരോതി ഭാസുരം(ൻ)ദേഹം(ൻ)തനോ+ത്യേവംഹി ദൃ+ശ്യ-ധീഃ .. 47

ദ്ര+വ്യ+സ്യ ഹൃ+ദ്യേവ ചമഥ്-കൃതി+ര്യഥാ
സദോദി-താസ്+ത്യസ്ത-മിതോ+ജ്ഝിതോ-ദരേ .
ദ്ര+വ്യ+സ്യ ചി+ന്മാ+ത്ര-ശരീരിണ+സ്തഥാ+
സ്വഭാവ-ഭൂതാ+സ്ത്യുദരേ ജഗഥ്.സ്ഥിതിഃ .. 48

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീ-വാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ
വാല്മീകീയേ ഉത്പത്തിപ്രകരണേ
ബ+ന്ധ-ഹേതു-വർണനം(ൻ) നാമ+പ്രഥമഃ(സ്)സർഗഃ .. 1 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
5.9.2023